

İ Ç T İ H A T L A R

KAMU HUKUKU

I — DANIŞTAY KARARLARI

BANKA İKRAMİYESİ — GELİR VERGİSİ

Özü : Vakıflar bankasının 27/6/1956 tarihinde yapılan ikramiye keşidesinde bir kişiye isabet eden 1500 - 500 ve ayrıca Ömür boyunca tediye edilmek üzere ayda verilecek 500 liranın ilk tediyesinin birleştirilmesi suretiyle mütaalası ve diğer aylara ait ömür boyunca verilecek tediyelemlerin müstakil olarak düşünülmesi ve bin liralık istisna haddinin bu esaslar dairesinde kabulüne dair vergiler temyiz komisyonunca verilen karar yerindedir.

Davacı : Veraset vergi dairesi müdürlüğü — Beşiktaş — İstanbul

Davalı : Dr. Eyüp Aksoy — Harbiye Ordu evi karşısı Ak. Ap. İst.

Davanın Ö. : Mükellefin Vakıflar Bankasında küçük cari hesabı mevcuttur. 27/6/1956 tarihinde ikramiye keşidesinde mükellefe 1500, 500 ve ayda 500 lira tediye edilmek üzere ömür boyunca aylık gelir isabet etmiştir. Keyfiyetin bankaca ihbarı üzerine ve ek müddet içinde beyanname ve verilmemesi sebebi ile 1500, 500 liralık ikramiyeler ile ömür boyunca aylık gelir ikramiyesinin 500 lirası üzerinden vergi tarh ve usulsüzlük cezası kesilmiştir. Mükellefin itiraz komisyonuna vaki itirazı ile dairelerin ve mükellefin temyiz talebi üzerine temyiz komisyonu genel kurulunun 9/1/1957 tarih ve 760 sayılı kararı ile, mükellefin vakıflar bankası kadıköy şubesinde mevcut hesabına bankanın aynı tarihteki keşidesine aynı hesabı için isabet eden muhtelif ikramiyeleriyle ömür boyunca gelire ait ikramiyenin ilk tediyesinin birleştirilmesi suretiyle mütaalası ve diğer aylara ait ömür boyunca verilecek tediyelemlerin müstakil olarak mütalaâsı suretine vergiye tabi tutulması ve dolayısıyla istisnası ve ilk tediye bin liralık istisna haddinin kabulüne karar verilmiştir. Halbuki tek bir hesaba isabet etmiş ikramiyeler mecmuunda bin lirasının istisnası 797 sayılı kanunun muaddel 2 inci maddesinin 14 uncu bendine muhalif bulunduğu, ömür boyunca ikramiyenin ise aylık tediyelemlerin müstakil birer intikal olarak kabulüne imkân olmadığı, diğer taraftan kanun vazı (miktar ve bedeli bin lirayı aşmayan para ve eşya ikramiyeleri tabirini kullanmakla muafiyeti bir defada kazanılan ikramiyelere hasrettiği ömür boyunca gelir temin eden ikramiyeler ise 797 sayılı kanunun 2 inci maddesinin 14 ncü fıkrasının sevkine

ve kanun vazunun mâksadına ve mali kanunların ihzar ve sevkinde mühim yeri bulunan vekâlet makamının tebarüz ettirilmiş görüşlerine göre mahsuben v epeyderpey ödenmeleri sebebiyle mezkûr fıkranın şümülüne giremez.

Çünkü ömür boyunca kazanılan ikramiyenin miktarı kazanan şahsın uzun veya kısa ömürlü olmasına ve mudiye göre açılmış tek hesaptaki paraya nazaran asgari iştirak mevduatıyla hesabın ödenecek 300 arasında tehallûf etmesine göre 14 ncü mkrada yazılı 1000 liralık muafiyet ve istisna haddinin fiilen hadiseye tatbik kabiliyeti bakımından uygulanmasında mümkün değildir.

Kaldığı istisnalar mevrudine maksur olup kıyasen ve tevsian tatbikine hukuk esasları müsait değildir.

Malûm bulunduğu veçhile 797 sayılı kanunun muaddel birinci maddesi mucibince intikal vergisinin alınmasının ilk şartı intikaldir. Vergi mevzuu bakımından intikal bir malın ivazsız olarak diğer bir şahsın mâmelekine girmesidir. Böyle bir intikal vaki olmadıkça veraset ve intikal vergisi aranmaz.

Ömür boyunca kazanılan ikramiyelerde de her ay alınan 500 lira mâmelekine girdikçe vergisi ödeneceği cihetle bu esaslara aykırı olan kararın bozulması talebinden ibarettir.

Savunma özeti : Karar kanuna uygundur. Talebin reddi ve muhakeme masraflarının davalıya tahmiline karar verilmesi mealindedir.

Kanun Sözcüsünün D. : Bozulması istenen karar kanun hükümlerine uygun olduğundan, mesnedi bulunmayan davanın reddi gerekir.

Türk Milleti Namına

Hüküm veren Devlet Şûrası dördüncü dairesince işin gereği düşünüldü :

Dosyadaki belgeler karar verilmesine yeter görüldüğünden 3546 sayılı kanunun 37 inci maddesine göre işin esası incelendi.

Davada ileri sürülen iddialar komisyon kararının dayandığı gerekçeler karşısında yerinde ve kararın bozulmasını sağlayacak durumda değildir.

Kanuna uygun bulunan kararın onanmasıyla davanın reddine ve 800 kuruş ilâm harcından geri kalan 550 kuruşun da davacıdan alınmasına ve

müfredatı aşağıda yazılı muhakeme masraflarının davacıdan alınıp davalıya verilmesine 31/3/1958 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Danıştay 4 D. 31/3/1958 tarih ve E. 57/3013, K. 58/1144.

TEREKE — VERASET VERGİSİ

Özü : Terekedeki her hangi bir malın aidiyetine karar vermek adli mercilere ait bulunmasına ve hadisede davalı namına mukayyet şirketlerdeki hisselerin terekeden ihracına karar verilmesi itibarıyla muhkem kazıye halini almasına göre mali mercilerin bu karara uyararak bir neticeye varmaları lâzım gelir.

Davacı : Hüseyin Demirden — Kadıköy, Kızıltoprak, Selâmi Çeşme No. 208 de — İstanbul.

Vekili : Avukat M. Hulusi Altınel, Galata — Ömer Abit Han Kat 4 No. 14 — İstanbul.

Davalı : İstanbul veraset ve intikal vergi dairesi müdürlüğü Beşiktaş.

Davanın özeti : Müvekkilesine ait olan 126.147.94 liranın 26/10/1951 tarihinde ölen murisi Hasan Demirden'in terekesine dahil edilerek salınan veraset vergisinin tasdiki hakkında Temyiz komisyonu üçüncü dairesince müttehaz 25/6/1955 tarih ve 2486 sayılı kararın, mevcut mahkeme ilâmına göre 1/2/1941 tarihinde Beyoğlu Dördüncü Noterliğince tanzim edilen mukavele münderacatiyle şirketlerde mevcut öz sermayenin müvekkilesine ait olduğunu, beyanda maddi hata mevcut bulunduğundan salınan vergiye itiraz hakkının her zaman mümkün olduğunu ileri sürerek bozulmasını istemiştir.

Savunmanın özeti : Davanın mesnedi bulunmadığı ileri sürülerek reddiyle komisyon kararının tasdiki istenilmiştir.

Kanun sözcüsünün D. : Vergi usul kanununun 335 nci maddesiyle mükelleflerin beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere itiraz edemeyecekleri hükme bağlanmış ise de bundan maddi hatalar istisna edilmiş bulunmakla idarece useule müteallik olarak sr edilen def'i varit değildir.

İşin esasına gelince :

Celp ve tetkik edilen Kadıköy İkinci Sulh Hukuk Hâkimliğinin 951/73 sayılı dosyasının vasiyetin tenfizi zammında vaki talep üzerine açıldığı ve bu yolda 27/5/1957 tarihli kararın verildiği ve bilahare bu kararın tavzihi

talebi üzerine aynı hâkimlikce müttehaz 23/10/1952 günlü kararlarda ticarî müessesedeki sermaye ve aktiflerin Hüsnîye Demirden'e ait bulunması sebebiyle terekeden tefrik edildiği ve bu dört müessesenin vasiyetname haricinde bırakıldığı anlaşılmaktadır.

Adı geçen tavzih kararı müvacehesinde tereke meyanında mütaalasına imkân bulunmayan bu hisselerin veraset vergisi matrahına ithali suretiyle bir maddi hata yapıldığı aşikardır.

Bu sebeple davanın kabulü ile hilafına müttehaz temyiz komisyonu kararının bozulması gerektiği düşünülmüştür.

Türk Milleti Namına

Hüküm veren Devlet Şûrası dördüncü dairesince işin gereği düşünüldü.

Dosyadaki belgeler karar verilmesine yeter görüldüğünden 3546 sayılı kanunun 37 nci maddesine göre işin esası incelendi.

Usulu defiler varit görülmeyerek keyfiyet tetkik edildi.

Terekedeki her hangi bir malın aidiyetine karar vermek adli mercilere ait bulunmasına ve hadisede de davalı muris namına mukayyet şirketlerdeki hisselerin davacıya aidiyetine ve terekeden ihracına mahkemece karar verilmiş ve bu kararda muhkem kazıye halini almış bulunmasına ve bu mevzuda da malî kaza mercilerinin muhkem kazıyeye tebaiyeti derkâr bulunmasına binaen davanın kabulü ile temyiz komisyonunca müttehaz dava konusu kararın bozulmasına ve peşin alınan harcın davacıya iadesi ile 10 lira ilâm harcının davalıdan alınmasına mahkeme dosyasının mahalline iadesine 5/5/1958 tarihinde çoklukla karar verildi.

Danıştay 4. D. 5/5/1958 E. 55/5856 K. 58/1597.

ESNAF KREDİSİ MUAMELE VERGİSİ

Özü : Esnaf kooperatifleri tarafından ortaklarına ikraz edilmeyip kredi temini bakımından ortaklardan aldığı yüzde birin aidat telakkisiyle muamele vergisi mevzuuna ithali doğru olmadığından vergiler temyiz komisyon kararında isabet yoktur.

Davacı : Tosya Esnaf Kefalet Kooperatifi adına murahhas üye Mehmet Bazlamateci.

Davalı : Tosya Malmüdürlüğü.

Davanın Ö. : Esnaf kefalet kooperatiflerinin ortaklarına temin ettiği kredilerden yapılan % 1 tahsilâtın banka muamelelerinden mütevellit bu-

lunduğu iddiasıyla 3843 sayılı kanunun 62 inci maddesi delâletiyle, tarh ve tahakkuk ettirilen Muamele Verkisinin tastikine dair olan 18/8/1955 tarih ve 2990 sayılı temyiz komisyonu kararının bozulması talebinden ibarettir.

Davalının S. Ö. : Komisyon kararlarının kanun ve usule uygun olduğundan bahisle onanması ve mesnetsiz olan davanın reddi yolundadır.

Kanun Sözcüsünün D. : Bozulması istenen karar kanun hükümlerine uygun olduğundan, mesnedi bulunmayan davanın reddi gerekir.

Türk Milleti Namına

Hüküm veren Devlet Şûrası Beşinci dairesince işin gereği düşünüldü:

Temyizen tetkik edilen işbu davada davalının cevabı alınmış ve başkaca lâyiha teatisine lüzum görülmemiş olduğundan 3546 sayılı kanunun 37 inci maddesine göre işin esası incelendi :

Esnaf kooperatifi tarafından ortaklarına herhangi bir ikraz yapılmamış olmasına ve bunlara temin ettiği kredi nisbetinde İdare masraflarını karşılamak üzere % 1 nisbetinde meblâğ alınması bir nevi aidat mahiyetinde olup faiz telâkkisine müsait bulunmamasına ve bu hale göre de 3943 sayılı kararının 62 inci maddesinde yazılı olduğu veçhile ortada bir ikrazatçılığın mevcudiyetini kabul etmek mümkün olmamasına binaen verginin tastiki yolunda verilen kararda isabet bulunmadığından ileri sürülen itirazat varit görülerek vergiler temyiz komisyonu 4 üncü Dairesinin 19/8/1955 tarih ve 2990 sayılı kararının bu sebeple bozulmasına ve davacının peşin ödediği 250 kuruşun kendisine iadesiyle 1000 kuruş ilâm harcının dava olunandan alınmasına 30/1/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Danıştay 5. D. 30/1/1958 tarih E. 55/3742, K. 58/233.